

Prenses Leyla

– çinuçen · 24 Şubat 2016

PRENSES LEYLA (Gülefşan)

Doğup büyüdüğüm mahallemin tarihçesi ile ilgili bilgi ve belge toplamakla meşgul iken; karşıma çıkan küçücük bir bilgi kırıntısı, Sünnetçi Sokağı'na yönelmeme sebep oldu. Sünnetçi Sokağı; kadim ailelerin oturduğu, bazı kaynaklarda "Sivas'ın zengin muhitlerinden" diye yazılan eski ve gözde bir yerleşim yeri idi.

Mahallenin tarihçesi ile ilgili olarak, o zamana kadar yaptığım bütün çalışmayı "şimdilik" kaydıyla ileri bir zamana ertelemek suretiyle, bütün gücümü ve mesaimi Sünnetçi Sokağı'na ayırmaya başladım.

O küçücük bilgi kırıntısı ise, Sünnetçi Sokağı'nda Prenses Leyla isminde, saraydan gelme çok önemli bir şahsiyetin yaşadığı hususu ile ilgiliydi ve çok önemli bir duyumdu. Ayrıca bundan kimsenin de haberi yoktu. Bütün dikkatimi ve düşüncemi, Prenses Leyla ve Sünnetçi Sokağı kaplarken, acaba nereden başlasam telaşı, tatlı bir heyecana dönüvermişti. O sokakta; ikamet eden yaşlı kimselerle görüştüğümde, böyle bir ismi hatırlamadıklarını ifade etmiş olmalarına rağmen, merakımı ve ilgimi daha çok cezbetmeye başlamıştı.

Hacı Zahit Mahallesi, daha eski adıyla Hacı Mehmet mahallesi, Sünnetçi Sokağı ile yan yana idi. Kadim Anadolu şehirlerinde, öyle sokaklar vardır ki; bağlı buldukları mahalleyi bile gölgede bırakırlar. Bağlı oldukları mahalle adı ile değil de kendi adı mahallesinden daha çok tanınır ve bilinirler.

Sünnetçi Sokağı'nda yaşadığı rivayet edilen Prenses Leyla ile ilgili, deli gibi araştırma yapmaya başlamıştım. Heyecanım beni esir almıştı. Nüfus kayıtları, tapu kayıtları, temedduat defterleri, mühimme defterleri, mezar taşları, vakıf kayıtları, mahalle secereleri vb. birçok belgeyi incelemek suretiyle, küçük, küçücük bir ipucu arıyordum.

Bir mail adresi, her şeyi birden bire değiştirdi. Almanya'da yaşayan yeğenlerine ulaşma imkânı bulmuştum; Yeğenlerinin, "biraz sabırlı ol" telkinleri beni tatmin etmiyor, daha çok kamçılıyordu.

1924 yılında Osmanlı Hanedanı yurt dışında sürülünce, Yıldız Sarayı'nda büyüyen Prenses leyla; hayatta kimsesi olmadığı için, Sivas Sünnetçi Sokağı'nda yaşayan Halası Hürrem Hanım'ın konağına yerleşmişti. Hürrem Hanım'ın eşi Arif Paşa, Sultan Abdulhamid'in yakın dostlarından idi. Hürrem Hanım ise, her cumartesi günü piyano dersi verdiği için, Sivaslı Hanımlar arasında "Fransız Madam" olarak anılıyordu. Son derece nüfus sahibiydi. Ayrıca; bir ara, Sivas Belediyesinde gönüllü olarak, Fransızca mütercim olarak ta çalışmıştı.

Nihayet; Almanya'da yaşayan yeğeni, Prenses Leyla' nın yakında hatıralarının yayınlanacağını söylemişti. Mail yoluyla da Prenses Leyla' nın tek olan fotoğrafını göndermişti. Bu fotoğrafta, Prensesin zarafetini, güzelliğini ve sadeliği ile derin hüznünü görmüş ve O'na adeta bağlanmıştım.

Sivas, O' nun hayatının ikinci dönemi idi. 1927 yılında Hürrem Hanım'ın altmış yaşında vefat etmesi üzerine tamamen yalnız kalan Prenses Leyla, 1928 yılından itibaren, tek başına yaşadığı konakta hatıralarını kaleme aldı. Yarı Fransızca ve bir kısmını da Osmanlıca olarak yazdığı hatıralarını, bir sandığın içine yaptırdığı ikinci bir gizli bölmeyle sakladı. 1931 yılında; henüz otuz bir yaşında iken bir

Kasım günü verem hastalığından, ağlaya ağlaya öldü.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son padişahı Sultan Vahidettin'in haremlerinden Emine Nazikeda Başkadınefendi'nin nedimelerinden olan Prenses Leyla, " Bir Çerkez Prensesinin Harem Hatıraları", adını verdiği hatıratı, 2010 yılında Timaş Yayınları tarafından basıldı. Beni en çok heyecanlandıran ise, "Sünnetçi Sokağı ve Komşularım" diye ayırdığı hatıralarının son bölümünde, ulu dedem, dedem ve babaannemden de bahsetmesi idi.

Sultan Vahideddin' in; O' na " Güleşan" diye hitap etmesini gözyaşları ile anlattığı hatıraları, alabildiğine derin hüznüleri ve yalnızlığı, gitgide boşalan etrafı ve fakirleşen hayatı ile genç yaşta vefatı son derece hazindir. Kabrini bulmuş olmak bir teselli olsa da restore ettirmek benim için bir görev olmuştur.

Hatıralarının ilk sayfasına yazdığı takdim bölümündeki yazısını aynen buraya alıyorum ve Sivas toprağında uyuyan mahzun Prenses' e rahmet diliyorum.

"Ben Osmanlı Devleti ile birlikte bedbaht olmuş, velinimetinden zorla ayrılmış, çok büyük haksızlıklara uğramış, ruhen ve bedenen çökmüş bir insanım. Hatıramı kaleme almanın elbet bir nedeni var, ama bunu izah etmek pek güç... Ömrümün büyük bir kısmını geçirdiğim ve içinde tarihi hadiseler şahit olduğum saray hayatının bana öğrettiği en önemli şey, sır saklamaktır. Bu sürgün yıllarında kâğıt üzerinde yaşadıklarımı anlatmam sadece Zat-ı Şahane ve Kadınefendi Hazretleri'ne karşı olan derin saygım ve hürmetin sebebiyledir. Onlara yapılan hakaretlere pek üzülmüyor, bedbaht oluyorum. Bu yüzden hatıratımı yazıp ilk önce aileme, sonra devlete ve bu topraklar üzerinde yaşayan insanlara bırakıyorum. Onlar hayatımın şahitleri olsun. Mehmet Binti Prenses Leyla AÇBA"